

Böcker från förlaget FORT & BUNKER!

VIKTIGT!

Alla angivna rabatterade priser och erbjudanden i tidningen, gäller endast för abonnenter.

Erbjudandet är tidsbegränsat till 2022-12-30.

Ange rabattkoden JUL2022, alternativt TAGGTRÅD när du beställer så får du det rabatterade julpriset. Till samtliga priser tillkommer ett enhetsporto om f n 95 kronor.

Vid beställning av mer än 2 böcker måste vi ta ut den faktiska portokostnaden

**GLÖM INTE
BESTÄLLA
BÖCKER!**

www.bunker.nu

KULSPRUTEGEVÄRSVÄRN (Kg)

För att bättre skydda de kulsprutegevärsgupper som skulle försvara "mellanrummen" och eventuellt döda vinklar, togs specialvärn fram - kulsprutegevärsvärnen. Dessa kom att tillverkas i ett antal olika varianter och utförande.

Grunden är ett åttakantigt, eller runt värn med nedsänkt ingångsparti. I sitt första utförande, Kg I (1) fanns inget förlägningsutrymme. Ingångspartiet ligger så lågt att det inte hindrar eldgivning från värnets åtta embrassyrer. Kg I-värnet var mycket kompakt och spartanskt utrustat. Här fanns i stort sett bara plats för två man och deras utrustning. Värnet hade en liten kamin vid ingången som skulle svara för uppvärmningen.

Kg I-värnet uppfördes endast i 17 exemplar, alla i Helsingborg/Höganäsområdet. Kg I-värnen placerades en bit upp från strandområden. En utveckling ledde till uppförandet av ett kulsprutevärn, Ksp/F, flygfältsvärn. I mitten av värnets stridsutrymme monterades kulsprutan på en pivåstång som löpte på en liten järnskena runt värnets insida. Värnet var mer kompakt än Kg I-värnet och hade bara plats för vapnets bemanning, det vill säga två man. De flesta krigsflygfälten utrustades med 2-4 värn av detta slag. Placeringen var mestadels ett värn i varje hörn av flygfältet, så att hela fältets område kunde läggas under eld.

Kg I-värnet fick också flera upp-

följare bland det som kom att kalla Kg-hatt. Värnet består av ett nedgrävt utrymme med plats för bemanningen. Ett utrymme som påminner om utrymmet i de Kg I-värn som byggdes i Dalarna. Själva stridsutrymmet var utformat som en "svamp" eller kupol, med åtta embrassyrer runt om. Ingången till värnets var oftast genom en lucka i markplanet som ledde ner till värnets ytterdörr.

Ytterligare en variant på Kg I-värnet stod att finna i två olika skansar i Dalarna. Dessa skulle man skulle kunna kalla en kombination av ett Kg I-värn och en skyddsrumsdela Sk 4 (Kg III). Enkelt uttryckt kan man beskriva värnets som en underjordisk del (Kg III/Sk 4) och en stridsdel ovan jord (Kg I). Stridsutrymmet nåddes med hjälp av en kort steg. I den nedre delen fanns fyra enkla, snickrade britsar i form av tvåvåningssängar. De åtta embrassyrerna medgav eldgivning åt alla håll, men det förutsatte tillgång till ett stort antal vapen. Kg-värnen var avsedda för en kg-grupp med högst två kulsprutegevär.

Kulsprutegevär m/21.
(foto: Jonas Brane)

Kg-värn 565 i Ramdala, Blekinge. Därefter en typisk Kg-hatt, också från Blekinge.

Nästa Kg-hatt är från skans 144 i Värmland, kraftigt bevuxen med mossa. Därunder ett kulsprutevärn, typ Ksp/F från Sövde krigsflygfält för att visa likheten med Kg-värnen. Notera stagen till maskeringsnätet. Sista bilden visar ett välbevarat Kg-värn i Fulunäs skans i Dalarna.

ANNORLUNDA VÄRN HALLAND!

Ett så kallat "primitivt" värn. Förmodligen avsett för kulsprutegevär. Detta har för ovanlighetens skull överlevt, och fått namnet Pluton Nordins bunker vid Stensjöstrand i södra delen av Falkenbergs kommun. (foton: Matts Nilsson)

Södra Halland var landskapet, eller området som inte fick några "riktiga" befästningar under andra världskriget. Först under kalla kriget blev stränderna befästa med värnkanoner och stridsvagnstorn. Men det byggdes, eller uppfördes, ändå befästningar i form av olika "hemmabyggen" under världskriget. Så kallade "primitiva" värn. Väldigt enkla i sitt utförande, men ändå förstärkta ställningar som gav ett hyfsat skydd mot fientlig eldgivning. Det fasta kustförvaret

kom under andra världskriget att koncentreras till Onsala halvön som fick ett ganska kraftigt utbyggt försvar med kulsprutebunkrar. Kartan härintill visar mängden värn som byggdes i norra Halland. Men söderut, förbi Varberg, Falkenberg och Halmstad byggdes endast ett fåtal värn av "reglementerat" slag, alltså värn av typmodeller som ksp I, ksp II osv. Till stor del uppförde de förband som var grupperade längs kusterna sina "egna" värn med de material som

ATT PLANERA EN MILITÄRHISTORISK SEMESTER!

Planera semesterresorna nu? Javisst skall du göra det! Att planera en militärhistorisk resa, med familjen, vännerna eller ett gäng kompisar och likasinnade är halva nöjet. En noggrann planering ger också en betydligt innehållsrikare upplevelse, och framför allt - du riskerar inte att missa något! Här några enkla punkter:

1. Bestäm rese målet och sevärdheterna som **MÅSTE** ses!
2. Finkamma internet efter information. Sök inte bara på svenska utan använd besöks målet språk och naturligtvis engelska. Här ett litet talande exempel. En sökning på "besök Normandie" gav 289 000 träffar på svenska, 5 000 000 träffar på tyska och 23 000 000 träffar på engelska..
3. Låna eller köp bra guideböcker. Det finns en uppsjö av militärhistoriska guideböcker för nästan varje tänkbart resmål. Sök på utländska boksidor som till exempel PEN & SWORD BOOKS. Under deras meny Battlefield Guidebook finner du mängder av böcker i ämnet. Bland annat inte mindre än 23 böcker om D-dagen och invasionen i Normandie
4. Hitta "bra" hotell som ligger "rätt" till. Tiden går fort på resmålet och skall inte läggas på långa transportsträckor, även om dessa ibland inte kan undvikas.
5. Glöm inte att det ofta finns annat intressant och spännande att se vid ditt resmål. Dessutom gäller det att njuta av den lokala maten som ofta är väldigt god.
6. Kanske det viktigaste - ta god tid på dig, stressa inte och ha gärna en reservdag, det behövs!

Några av deltagarna på en av FORT & BUNKERs resor till invasionskusten i Normandie. Bilden är tagen vid Pointe du Hoc och visar att det inte alltid är bra väder. Men här gäller regeln: det finns inget dåligt väder, bara dåliga....

Allt detta kan verka ganska självklart, men det glöms ofta bort. Det finns väl inget mer irriterande än att komma hem efter en veckolång resa till ett spännande resmål, och upptäcka att 1 km bort fanns något som man absolut inte fick missa(!)

Samma sak gäller med öppettider på museer och utställningar. Kontrollera hur dags man öppnar och vilka dagar man har öppet, det är inte alltid självklart att man har öppet alla dagar i veckan.

Själv har jag kommit till museer precis vid stängningsdags och snopet få stå utanför och se på alla "godsaker" innanför staketet!

Här kom vi inte in. En sur vaktmästare var noga med att påpeka att det var stängt!

Men det finns också exempel på motsatsen - vänliga människor har öppnat upp utställningar och hjälpsamt förklarat och visat runt. Så ett glatt humör och lite ödmjukhet hjälper lång väg under resorna och äventyren.

Några av mina egna resor, antingen tillsammans med goda vänner eller i regi av FORT & BUNKER har varit dessa:

Tyskland 2007, 2010, 2011, 2014, 2015
Tjeckien 2009, 2013
Polen 2006, 2008, 2012, 2013
England 2016
Frankrike 2008, 2009, 2012, 2017
Belgien 2014, 2017
Nederländerna 2014
Danmark 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2015, 2016, 2018, 2019
Finland 2011
Norge 2005, 2006, 2007, 2009, 2013
Malta 2017

Sedan skall man naturligtvis inte glömma Sverige, men där är det för många för att räkna upp alla.

Här adressen till en bra "guldgruva" för resehandböcker inom vårt område: <https://www.pen-and-sword.co.uk>

En fältmässig lunch "mitt i smeten" är verkligen inte att förakta och kan dessutom spara värdefull tid.

FORTET - EN BLIVANDE TURISTATTRAKTION!

Lördagen den 20 augusti invigdes "FORTET" som den gamla mätstationen kallas. Äntligen fick initiativtagaren Arne Johansson, som tillsammans med Marcel Larsson, drivet det stora projektet i hamn. Öns samhällsföreningen förvaltar fortet och har fått 1,1 miljoner kronor för att rusta upp den gamla mätstationen. Pengarna har använts att bekosta bygget av en altan vid den södra delen av tornet samt en ny väg upp till toppen av berget. "Nygammal" utrustning för mätstationens inredning har också anskaffats.

Den lilla ön Hyppeln är en Göteborgs skärgårds många öar. Hyppeln är cirka 1,5 kilometer lång, har omkring 150 permanenta boende. Ön har färjeförbindelse med Göteborg och närliggande öar.

Mätstation Hyppeln efter installationen av radarsystemen. På bilden syns den förhållandevis stora observations- och mätstationsbunkern. Ingången till anläggningen radarutrymmen syns också i bildens mitt. Antennerna på bilden är till vänster PS-33 med sin nya antenn och till höger PA-31. Normalt var dessa antenner täckta med kapell när de inte var i bruk. (foton: KA 4 Museum)

Från högsta punkten Storevale på Hyppeln, 43 meter över havet, ser man Rörö och Carlstens fästning på Marstrand i norr, Stora Pölsan i väster och Vinga Fyr i söder. Mot öster finns fastlandet.

Hyppeln ligger "längst ut" mot öppet hav och rakt i väster finns Jyllands nordspets Skagen. Så en observations- och mätstation här ute verkar nästan självskrivet.

Den förhållandevis stora betongbunkern byggdes i två plan, i början av andra världskriget. Första funktionerna var som mätstation, TL 13, till det tunga batteriet på Hjuvik, batteri Torslanda (TL). Till denna uppgift fanns då en 4 meters inbasmätare av modell m/39. Men Hyppeln var också observationsplats, oplats, för batteri Björkö (BJ) och med nummer BJ 9 och för observationerna fanns ett obsinstrument (kikare) i den övre delen av bunkern.

1947 byts den gamla inbasmätaren ut mot en moderniserad variant, m/46. Under 1950-talet får mätstationen ytterligare förbättrade möjligheter för övervakning. Då installeras en radar, PA-31/T i anläggningen. Batteri Torslanda har utgått som KA-batteri och

mätstationerna på Hyppeln är nu batteri Björkö, s 4. respektive 5. mätstation. Utöver radarn finns fortfarande inbasmätaren i bruk.

I början av 1970-talet installeras en AML 701, en laseravståndsmätare. Radarn är nu av typen PA-31/F, det vill säga fast monterad i anläggningen.

I mitten på 1980-talet är batteri Björkö fortfarande huvudanvändare av mätstationen på Hyppeln där utrustning fortsätter att vara AML 701. Även batteri Styrso (SY) som nu klassas som pjästropp använder sig av information från Hyppeln. År 2000 avvecklas invasionsförsvaret och kustartilleriet och mätstationen på Hyppeln lämnas åt sitt öde. Anläggningen töms på all utrustning.

Men nu har den gamla mätstationen fått nytt liv och från det stora trädäcket utanför har besökarna en fantastisk utsikt över havet och skärgården omkring.

Så här rapporterade FORT & BUNKERs man Bertil Kärnefelt på plats under invigningen: "Vackert väder med fler besökare än väntat, gjorde öppnandet inte bara av Fortet utan även besökarnas medvetande av hur vårt försvar i kustbandet kunde

Följ med på en militärhistorisk nostalgiresa till "lumpens" ljuva tider. Boken är i formatet 210 x 210 mm och inbunden med 212 sidor.

RAVIOLI
Nettovikt 300 g

Ingredienser: Pasta; durumvete 50%,
magert griskött 20%, ägg 10%,
salt, smör, kokor, lök, vegetabiliskt olje, majsolja,
tomatpuré, oregano, basilika, smörgåstårter,
salladsgreener E150c, citronsyra E330.

Värde per 100g: energi 593 kJ / 141 kcal
protein 6,6 g
kolhydrater 16,8 g
fett 5,6 g
salt 1,3 g

Tillagning: stes varm eller kall.

Ange koden **JUL2022** i rabattfältet när du gör din beställning.
Läs mer om innehållet på www.bunker.nu Klicka på boken under fliken Bokhandel.

Ett av många recept i **SNUSK-BURKEN** är klassikern **FATTIGA RIDDARE**. Ibland som en riktigt lyxrätt med vetebröd som grund. Ibland som ett sätt att ta vara på "gammalt" bröd. Men i båda fallen väldigt omtyckt och dessutom gott. Enligt ett äldre svenskt recept på rika

riddare breder man ena brödski-
van med mandelmassa och den
andra med äppelmos. Sedan slår
man ihop skivorna och doppar
dubbelsmörgåsen i grädde, vän-
der den i skorpsmulor och steker
den i smör, innan man serverar
den varm med socker. Låter gott!
(Iduns kokbok)